

Asia: VN/8830/2019

Lausuntopyyntö selvityksestä usean kielen merkitsemisestä väestötietojärjestelmään

Lausunnonantajan lausunto

Selvityksessä on arvioitu vaikutuksia kieliryhmiin. Mitä muita mahdollisia vaikutuksia usean kielen merkitsemisellä väestötietojärjestelmään olisi kieliryhmiin. Pyydämme teitä erottelemaan vastauksessanne malli A:n ja malli B:n arvioidut vaikutukset.

Suomen nuorisoalan kattojärjestö Allianssi kannattaa väestötietojärjestelmän muuttamista siten, että järjestelmään on mahdollista merkitä useita äidinkieliä. Kieli on tärkeä osa identiteettiä ja monilla lapsilla ja nuorilla on enemmän kuin yksi äidinkieli. Viranomaisen tietojärjestelmät pitää suunnitella lapsi- ja nuorilähtöisesti siten, että ne perustuvat todellisiin elämäntilanteisiin ja yhteiskunnallisiin muutoksiin.

Pidämme parempana vaihtoehtona uudistuksen toteuttamiseen vaihtoehto A:ta, jossa henkilö voi ilmoittaa enemmän kuin yhden äidinkielen. Mallissa A monikielisten perheiden ei tarvitsisi asettaa kotona puhuttuja kieliä hierarkkiseen järjestykseen. Uudistus myös poistaisi vähemmistökielten merkitsemiseen liittyvää stigmaa. Tällä hetkellä vanhemmat saattavat valita kotikielen sijaan lapsen äidinkieleksi enemmistökielen, jotta lapseen ei kohdistuisi syrjintää. YK:n lapsen oikeuksien sopimus turvaa vähemmistöryhmiin tai alkuperäiskansoihin kuuluvien lasten oikeuden käyttää omaa kieltään. Lapsen oikeuksia tuleekin edistää aktiivisesti viranomaistoiminnassa.

Selvityksessä on esitetty perusteellisesti, että vaikka kielimerkinnän ei pitäisi luoda henkilölle oikeuksia tai velvollisuuksia, vaikuttavat väestötietomerkinnot tosiasiallisesti esimerkiksi palveluiden suunnitteluun kunnissa. Kielimerkinnot ovat yhteydessä lisäksi valtionosuuksien ja kuntien kaksikielisyyden määräytymiseen.

Väestötietojärjestelmän kielimerkintöjä hyödynnetään myös tutkimuksessa. Esimerkiksi tuoreimmassa Nuorisobarometrissä (2018) on käytetty taustamuuttujana väestötietojärjestelmästä saatuja kielitietoja. Toisaalta tutkimuksessa kuvataan, kuinka nämä rekisteritiedot eivät kerro

kunnolla nuorten taustasta ja oikeista elämäntilanteista. Jo nykyisellään kielitietojen perusteella on nähtävissä nuorten eriarvoistumista esimerkiksi yhteiskunnallisessa osallisuudessa ja koetussa syrjinnässä. Tarkempi tilastotieto voisi lisätä ymmärrystä lasten ja nuorten hyvinvoinnin taustatekijöistä.

Selvityksessä on arvioitu vaikutuksia viranomaisten toimintaan. Mitä muita mahdollisia vaikutuksia usean kielen merkitsemisellä väestötietojärjestelmään olisi viranomaisille. Pyydämme teitä erottelemaan vastauksessanne malli A:n ja mallin B:n arvioidut vaikutukset.

Nykyisellään kielimerkintöjen perusteella suunnitellaan monia lasten ja nuorten palveluita. Useiden äidinkielten ilmoittaminen vaihtoehto A:n mukaisesti helpottaisi tietoperusteista päätöksentekoa ja auttaisi ennakoimaan lasten ja nuorten palvelutarpeita.

Kuntien kaksikielisyys voidaan edelleen määritellä valitun asiointikielen perusteella. Sen sijaan valtiosuusjärjestelmään tulisi tehdä muutoksia niin, että se vastaa äidinkieli-merkintöjä. On tavoiteltavaa, että kaksi- tai monikielisten nuorten kohdalla muutos lisäisi palveluita eri kielillä sen sijaan, että näille nuorille tarjottaisiin palveluita ensisijaisesti vain suomeksi, mikäli tämä on yksi äidinkielistä. Myös viittomakielisten lasten ja nuorten palvelut ja viranomaisviestintä pitää huomioida.

On tärkeää huolehtia, ettei uudistus vaikuta kielteisesti Suomen ruotsinkielisen väestön oikeuksiin saada palvelua äidinkielellään.

Mitä taloudellisia vaikutuksia usean kielen merkitsemisellä väestötietojärjestelmään olisi teidän kannaltanne? Pyydämme teitä erottelemaan vastauksessanne malli A:n ja mallin B:n arvioidut vaikutukset.

Muutoksella ei ole taloudellisia vaikutuksia Allianssin tai nuorisoalan toimintaan.

Mikä selvitetystä vaihtoehdoista olisi teidän mielestänne paras malli toteutettavaksi?

Malli A

Kirjoittakaa tähän, jos teillä on muuta lausuttavaa

-

Viljanen Virva
Suomen nuorisoalan kattojärjestö Allianssi ry